

Grażyna Bacewicz (1909–1969)

Uznana skrzypaczka i jedna z najwybitniejszych kompozytorek XX wieku. W leksykonie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego „1000 kompozytorów” jest wymieniona wśród zaledwie ośmiu kobiet. Zaistnienie w dziedzinie zdominowanej przez mężczyzn czasami jednak się udaje. Witold Rudziński, kompozytor i historyk muzyki, tak wypowiadał się na jej temat: „(...) *Nieraz mawiałem, że jest ona największą kompozytorką, bo kobiety-kompozytorki do jej czasów nie zajęły tak wybitnego miejsca, a w epoce romantycznej nie wychodziły poza salon (...)*”.

Wszelchstronnie uzdolniona muzycznie, jako wykształcona i koncertująca skrzypaczka Grażyna Bacewicz szczególną uwagę poświęciła grze na skrzypcach i innych instrumentach smyczkowych. Pierwsze znaczące wyróżnienie jako solistka zdobyła w wieku 26 lat podczas I Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego w Warszawie. Kolejne lata obfitowały w liczne występy, uwieńczone nagrodami i wyróżnieniami. Koncertowała m.in. na Litwie, we Francji i Hiszpanii. W jej niezwykle bogatym i różnorodnym dorobku artystycznym znalazły się: miniatury solowe, utwory kameralne, symfonie i koncerty z udziałem instrumentów solowych. Ponadto: pieśni, kantaty, balety i opery radiowe. Wśród jej najważniejszych utworów należy wymienić: cztery koncerty skrzypcowe, dwie symfonie, kwartet na czworo skrzypiec, dwa tria, pięć sonat na skrzypce i fortepian, liczne drobniejsze utwory na skrzypce, fortepian, kwintet i trio na instrumenty dęte oraz pieśni i utwory pedagogiczne. Z powodzeniem komponowała również muzykę do filmów czy spektakli teatralnych. Za swoje kompozycje otrzymała wiele nagród na konkursach kompozytorskich. Powszechnie ceniona i uznawana za autorytet w dziedzinie muzyki, zapraszana była do uczestnictwa w jury międzynarodowych konkursów skrzypcowych, kameralistyki i kompozytorskich – zarówno w Polsce, jak i za granicą, m.in. w Paryżu, Moskwie, Neapolu czy Budapeszcie. Ciekawostką jest, że była również autorką czterech powieści (w tym jednego kryminału pt. „Sidła”), sztuki teatralnej i kilkunastu opowiadań.

Grażyna Bacewicz zanim zdobyła prestiż i uznanie w świecie muzyki, lata dzieciństwa i wczesnoszkolne spędziła wraz z rodziną w Łodzi. Urodziła się 5 lutego 1909 r. w polsko-litewskiej rodzinie o tradycjach muzycznych. Matka Maria Modlińska, Polka z pochodzenia, od dziecka uczyła się gry na fortepianie. Ojciec, Litwin, Vincas (Wincenty) Bacevičius – absolwent seminarium pedagogicznego i prywatnego konserwatorium był nauczycielem muzyki. Oboje chcieli zapewnić jak najlepszą edukację Grażynie oraz pozostałej trójce swoich dzieci: Kiejstutowi, Witoldowi oraz Wandzie. Rodzice uczyli całą czwórkę muzyki od najmłodszych lat. Codzienne lekcje gry na fortepianie i skrzypcach prowadził ojciec. Swoim talentem rodzeństwo mogło pochwalić się między innymi podczas odbywających się w Łodzi podwieczorków muzycznych. W czasie jednego z nich, zorganizowanego w 1916 roku dla niezamożnych uczniów I szkoły Scheiblerowskiej, wystąpiła 7-letnia wówczas Grażynka wraz z braćmi. Solidne muzyczne przygotowanie jakie otrzymała w domu rodzinnym pozwoliło jej kontynuować naukę w prywatnym Gimnazjum Humanistycznym Janiny Pryssewiczówny, do którego wstąpiła w 1919 roku. W roku następnym rozpoczęła naukę w Liceum Muzycznym Heleny Kijeńskiej-Dobkiewiczowej, gdzie kształciła się w zakresie gry na skrzypcach, fortepianie oraz teorii muzyki. W 1923 roku wraz z całą rodziną przeniosła się do Warszawy i tam kontynuowała naukę w Konserwatorium Warszawskim. Do Łodzi wróciła dopiero po wojnie, podejmując w 1945 roku pracę w Państwowym Konserwatorium Muzycznym (obecnie: Akademia Muzyczna) w Łodzi, gdzie wykładała przedmioty teoretyczne i prowadziła klasę skrzypiec.

Personenblatt. — Karta meldunkowa do spisu ludności.

98

Zuname
Nazwisko

Bacewicz

bei Frauen auch
der Geburtsname
u męzatek i nazwisko ojca

Vorname
Imię

Wincenty

Vorname des Vaters
Imię ojca

Piotr

Stand oder Berufsstellung
Stan lub zawód

nauczyciel

geboren am 16. V. 1845 in Muraszkowizna
Urodzony d. w

Kreis p. Władysławowski Religion kat.
ziemi Wyznanie

Staatsangehörigkeit
Przynależność państwowa

polska

Ständiger Einwohner von
Stały mieszkaniec

Muraszkowizna

Familienglieder. — Członkowie rodziny.

Lfd. Nr. bież.	Zu- und Vorname (bei Frauen auch der Geburtsname) und Stand Nazwisko i imię (u męzatek i nazwisko ojca) i stan	Geburts- Tag Mon. Jahr Urodzony dnia mies. r.	Geburtsort und Kreis Miejsce urodzenia	Rel. Wyzn.
1	Maja B. ur. Modlińska	8 V 1841	Warszawa	kat.
2	Elżbieta	13 V 1904	Muraszkowizna	"
3	Witold	9 IX 1905	"	"
4	Wanda	10 VII 1911	"	"
5	Grasyna	9 II 1907	"	"

Zugezogen am
Przybył w d.

von
z

Tag des Um- zuges Dzień prze- pro- wadzki	Wohnung (Strasse oder Platz) Mieszkanie (ulica lub plac)	Haus- Nr. domu	Steuer- bezirk Dziel- nica podat- kowa	Bemerkungen Uwagi
11. X 1918	Przedział niana Księży Młyn	67 15	XII XII	

— Podwieczorek muzyczny.

W niedzielę o godz. 4 po poł. w sali Brauna przy ul. Przedzalnianej 64, odbył się na rzecz niezamożnych uczniów i uczenic I szkoły Szeiblerowskie — podwieczorek muuzyczny.

Na program złożyły się popisy chóralne i pojedyncze występy deklamacyjne wychowañców szkoły jak również popisy muzyczne rodzeństwa Bacewiczów w osobach 7-mio letniej Grażynki, 11-letniego Keistutisa oraz 11 lat liczącego Vaitautasa, którego utwór „Fantazje wojenne” wywołał podziw licznie zgromadzonej publiczności oklaskom nie było końca. (kj.)

Notatka prasowa w „Gazecie Łódzkiej” na temat występu rodzeństwa Bacewiczów w Sali Brauna w Łodzi, 1916 r.

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO Łódzkiego

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI

Baciewicz Grażyna Irene

urodzona dnia 5 miesiąca lutego

roku 1908 w Łodzi

województwa Łódzkiego

wyznania xx. katolickiego

po ukończeniu nauki w Gimnazjum

Łódzkiem

Jadwigi Piasekówny

w Łodzi

do którego była przyjęta

1 września roku 1919, zdawała w maju i czerwcu roku 1928

gimnazjalny zwyczajny egzamin dojrzałości typu humanistycznego wobec

Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratorjum Okręgu

Szkolnego Łódzkiego

pismem z dnia 16 kwietnia 1928 roku Nr. 1444/128 i otrzymała

następujące oceny ostateczne z przedmiotów egzaminacyjnych:

z religji dobrze

z języka polskiego dostatecznie

z języka łacińskiego dostatecznie

z języka _____

z historii wraz z nauką o Polsce współ-
czesnej dostatecznie

z fizyki wraz z chemią _____

z matematyki dobrze

Poza tem uzyskała..... ostatnie oceny roczne w klasach VI — VIII
(lub odpowiednie oceny na egzaminie wstępnym do wymienionego gimnazjum)
z przedmiotów następujących:

z języka francuskiego <i>destacuarie</i>	ze śpiewu i muzyki <i>dobrze</i>
z fizyki i chemii <i>dobrze</i>	z ćwiczeń cielesnych <i>dobrze</i>
z propedeutyki filozofji <i>dobrze</i>	z
z rysunku <i>dobrze</i>	z

Państwowa Komisja Egzaminacyjna uznała
Bacewicz Grażynę Irene za dojrzałą do studjów
wyższych i wydaje jej niniejsze świadectwo.

Lódź dnia *11 czerwca* roku *1928*

Nr. *158/*
174

PRZEWODNICZĄCY
PAŃSTWOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

J. Romanowski

CZŁONKOWIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

J. Pyssewski
St. Karłowicz
St. Karłowicz
St. Karłowicz
St. Karłowicz
St. Karłowicz

Rok 1928... miesiąc maj... i czerwca

Nr. 1

PROTOKÓŁ EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI

Abiturjentka: gimnazjum Leńskiego Janiny Prysewiczówny w Łodzi
 wydziału humanistycznego
 Nazwisko i imię Bacewiczówna Grażyna Sreńna
 Wyznanie rs. katolickie

Zestawienie ocen (stopni).

PRZEDMIOTY	Religia	Język polski	Język łaciński	Język grecki	Kultura klasyczna	Język francuski	Język niemiecki	Historia wraz z nauką o Polsce współczesnej	Geografia	Przyrodznawstwo	Fizyka	Chemia	Matematyka	Proped. filozofii	Higiena	Rysunek	Śpiew i muzyka	Cwiczenia cielesne
Oceny roczne z klasy 7-ej	db	dst	dst			dst		dst			db	db	dst			db	db	db
Oceny roczne z klasy 8-ej	db	db	dst			dst		db			db	db	db			db		db
Egzamin piśmienny			db					dst				db						
Egzamin ustny		ds	ds					ds										
Oceny ostateczne	db	ds	ds			ds		ds			db	db	db			db	db	db

Uchwała ogólna Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

zdała w zwyczajnym egzamin dojrzałości.
 rozszerzonym

Dnia 11 czerwca 1928

CZŁONKOWIE KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
EGZAMINACYJNEJ

[Signature]
[Signature]
[Signature]
[Signature]

Protokół egzaminów ustnych.

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi.
Religia		
Język polski		1) Analiza siatki ekspresji artystycznej na podstawie „Grobu bez imienia”; wogóle w literaturze romantyzmu. 2) Kwestia literatury „złotego wieku”. Ocena: Abiturjentka w tym względzie orientuje się dostatecznie dobrze, odpowiadając słabo.

Sig. G. Protokół egz. dojrzałości.
 Druk Państw. Nr. 39258, 19.XII.27. 13000.

Cena Zł. 0.13.

Teatr Wojska Polskiego (Cegielniana 27)

Poniedziałek, dnia 28-go maja o godzinie 6³⁰ po południu

RECITAL SKRZYPCOWY

GRAŻYNY,

BACEWICZÓWNY

przy fortepianie KIEJSTUT BACEWICZ

W programie:

Händel, Pugnani, Paganini, Chopin, Dvorzak, Mussorgski, Ravel.

Bilety do nabycia w Kasie Teatru w godzinach od 10 do 14 i od 16 do 18³⁰

Afisz informujący o recitalu skrzypcowym Grażyny Bacewicz w Teatrze Wojska Polskiego w Łodzi w dniu 28 maja 1945 r.

FILHARMONIA MIEJSKA W ŁODZI

NARUTOWICZA 20

p. o. DYREKTORA: ROMAN IŻYKOWSKI

Piątek, 10 czerwca 1949 r., godz. 19¹⁵

XXXVII KONCERT SYMFONICZNY Włodzimierz ORMICKI

DYRYGENT

RIMSKIJ-KORSAKOW: Uwertura na tematy rosyjskie
BACEWICZÓWNA: III Koncert skrzypcowy
S M E T A N A: „Waltawa” i „Śarka”

Grażyna Bacewiczówna

SKRZYPCE

Bilety w cenie od zł 55.— do 410.— sprzedaje kasa Filharmonii codziennie od 10-tej do 13-tej. W czwartek i piątek ponadto od 16-tej do 19-tej.

Afisz zapowiadający XXXVIII Koncert Symfoniczny: Włodzimierz Ormicki – dyrygent, Grażyna Bacewicz – skrzypce, w dniu 10 czerwca 1949 r.

PAŃSTWOWA FILHARMONIA W ŁODZI

NARUTOWICZA 20

Dyrektor: ROMAN IŻYKOWSKI

Piątek, 20 stycznia 1950 r., godz. 19.30

UROCZYSTY KONCERT SYMFONICZNY

z okazji

V-ej ROCZNICY WYZWOLENIA ŁODZI

DYRYGENT:

WŁ. ORMICKI

W programie: Moniuszko – uw. do op. „Hrabina”

Bacewiczówna – Rapsodia Polska

(I wykonanie w Łodzi)

Moniuszko – Mazur z op. „Halka”

Kabalewski – Koncert skrzypcowy

(I wykonanie w Łodzi)

Noskowski – Step

SOLISTKA:

G. Bacewiczówna

— SKRZYPCE —

Bilety w cenie od zł. 50 do 400,- sprzedaje kasa Filharmonii w godz. 10 - 13, w czwartek i piątek ponadto w godz. 17 - 19.30.

Bilety ze zniżką 50% dla członków Zw. Zaw. do nabycia w O.R.Z.Z. (Traugutta 18).

WYDAWCA: WYD. GŁÓWNE WARSZAWY

Afisz zapowiadający uroczysty Koncert z okazji V rocznicy wyzwolenia Łodzi. Włodzimierz Ormicki – dyrygent, Grażyna Bacewicz – solistka, w dniu 20 stycznia 1950 r.

PAŃSTWOWA FILHARMONIA W ŁODZI

Narutowicza 20

Dyrektor: ROMAN IŻYKOWSKI

Piątek
7
marca
godz. 19.30

XXVI KONCERT SYMFONICZNY

Niedziela
9
marca
godz. 12.00

ARNOLD REZLER dyrygent

**GRAŻYNA
BACEWICZÓWNA**
skrzypce

W PROGRAMIE: Baird — Colas Breugnot ■ Bacewiczówna — IV Koncert skrzypcowy ■ Dvorzak — V Symfonia (Z Nowego Świata)
(Prawykonanie) (I-sze wykonanie)

Kasa czynna codziennie (z wyjątkiem poniedziałków) w godz. 15—19.30. W niedzielę 10—12.

Afisz informujący o XXVI Koncercie Symfonicznym: Arnold Rezler — dyrygent, Grażyna Bacewicz — solistka, w dniach 7 i 9 marca 1952 r.